

FACULTY OF ECONOMICS

THAMMASAT UNIVERSITY

FACULTY OF ECONOMICS, THAMMASAT UNIVERSITY

เศรษฐศาสตร์ ตลาดวิชา

หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ

เมษายน 2016

Premature Deindustrialization:

สัญญาณเตือนจากมาเลเซียเพื่อการปรับตัว
ของไทยในยุค New Normal

ดร. ณัฐพงษ์ พัฒนพงษ์

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ในช่วงระยะเวลากว่า 30 ปีที่ผ่านมา ประเทศมาเลเซียและไทยมีความคล้ายคลึงในด้านของการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมผ่านการส่งเสริมการลงทุนเพื่อรองรับการลงทุนและการย้ายฐานการผลิตจากบริษัทต่างชาติ ซึ่งผลจากนโยบายดังกล่าวส่งผลต่อการเปลี่ยนโครงสร้างของเศรษฐกิจ ทั้งด้านการเคลื่อนย้ายแรงงานมาสู่ภาคอุตสาหกรรม การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน และโครงสร้างของการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งการนำเข้าโดยส่วนใหญ่จะประกอบด้วยสินค้าประเภทวัตถุดิบ ชิ้นส่วนและเครื่องจักร และการส่งออกโดยส่วนใหญ่ของประเทศจะประกอบด้วยสินค้าในอุตสาหกรรมเดียวกับสินค้านำเข้าที่ได้รับการแปรรูปหรือประกอบให้เป็นสินค้าสำเร็จเพื่อส่งไปยังประเทศผู้บริโภค

จากผลของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้เศรษฐกิจของทั้งสองประเทศเกิดการขยายอย่างต่อเนื่อง โดยมีภาคอุตสาหกรรมและการค้าระหว่างประเทศเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ซึ่งในกรณีของประเทศมาเลเซียสามารถรักษาอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจได้ระดับสม่ำเสมอ(ยกเว้นช่วงวิกฤตเศรษฐกิจปี พ.ศ. 2540-1) และผลักดันให้ประเทศเข้าใกล้ระดับของประเทศที่พัฒนาแล้วตามเป้าหมายที่วางไว้ในปี ค.ศ. 2020 (พ.ศ. 2563) เมื่อพิจารณาจากรายได้เฉลี่ยต่อประชากร ซึ่งแนวทางการพัฒนาของมาเลเซียเป็นกรณีศึกษาให้ประเทศกำลังพัฒนาโดยส่วนใหญ่ ให้เรียนรู้ถึงการใช้นโยบายส่งเสริมการลงทุนให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาประเทศในระยะยาว

แต่อย่างไรก็ดี ปัญหาหลายประการในระบบเศรษฐกิจของมาเลเซียในช่วงปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งความกังวลของนักลงทุนต่างชาติ ที่เทขายพันธบัตรรัฐบาลมาเลเซียในช่วงเดือนกันยายน พ.ศ. 2558 และการเปลี่ยนแปลงของค่าเงินริงกิตซึ่งมีอัตราการอ่อนค่ามากที่สุดในภูมิภาค (ลดลง 19 % เทียบกับดอลลาร์สหรัฐฯ ในช่วงปี พ.ศ. 2558) ส่งสัญญาณบางอย่างที่เกิดขึ้น โดย ดร. Jayant Menon นักเศรษฐศาสตร์จาก Asian Development Bank (ADB) ได้เสนอความเห็นว่ามีมาเลเซียกำลังเข้าสู่ภาวะ Premature Deindustrialization และสอดคล้องกับแนวคิดดังกล่าวที่นำเสนอโดยศาสตราจารย์ Dani Rodrik จากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ซึ่งภาวะดังกล่าวเป็นลักษณะของการลดสัดส่วนของอุตสาหกรรมในโครงสร้างเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่ประเทศยังไม่พัฒนาพ้นระดับรายได้ปานกลาง ซึ่งส่งผลทำให้บทบาทของภาคอุตสาหกรรมในระบบเศรษฐกิจลดลงอย่างต่อเนื่อง เมื่อพิจารณาจากสัดส่วนของมูลค่าการผลิตในอุตสาหกรรมดังกล่าวต่อผลผลิตมวลรวม ในขณะเดียวกันผลผลิตสาขาทรัพยากรธรรมชาติ (น้ำมันดิบและก๊าซ) และสินค้าเกษตร (ปาล์มน้ำมันและยางพารา) กลับมีสัดส่วน

สูงขึ้น และจากการพิจารณามูลค่าส่งออกรวมของมาเลเซีย พบว่าอยู่ในแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง และในปี พ.ศ. 2558 ลดลงถึง 14.6% เมื่อเทียบกับการส่งออกรวมในปี พ.ศ. 2557

จากการวิเคราะห์ของ ดร. Jayant Menon ได้นำเสนอว่าเป็นเพราะมาเลเซียไม่สามารถพัฒนาศักยภาพภาคอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศให้สามารถเลื่อนขั้นมาสู่ระดับสูงขึ้นในห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain) และจากปัจจัยด้านการลงทุนจากต่างประเทศและการลงทุนภาคเอกชนที่ไม่อยู่ในระดับสูง นับตั้งแต่หลังวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 รวมถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับล่าสุดของมาเลเซียที่กำหนดทิศทางของการพัฒนาอุตสาหกรรมในปัจจุบัน และการขยายตัวของอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ในเวียดนาม ได้ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างเศรษฐกิจและการส่งออกของมาเลเซียดังที่เห็นในปัจจุบันและส่งผลกระทบต่อเนื่องต่อภาระการคลังซึ่งรัฐบาลมาเลเซียจัดทำงบประมาณขาดดุลมาอย่างต่อเนื่องตลอดกว่าทศวรรษ โดยในช่วงปลายปี พ.ศ. 2558 รัฐบาลมาเลเซียต้องขึ้นอัตราภาษีสินค้าบริโภคบางประเภท เพื่อเพิ่มรายได้ที่ขาดหายไปเนื่องจากการลดลงอย่างต่อเนื่องของราคาน้ำมันดิบในตลาดโลก

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างดังกล่าว เป็นกรณีศึกษาที่สำคัญสำหรับประเทศไทย ซึ่งต้องเตรียมความพร้อมเพื่อป้องกันการหดตัวของภาคอุตสาหกรรมจากปัจจัยลบที่มีลักษณะคล้ายกับกรณีของมาเลเซีย เพราะหากเกิดลักษณะเดียวกับกรณีของประเทศมาเลเซีย จะส่งผลกระทบอย่างมากต่อเศรษฐกิจไทยซึ่งพึ่งพิงการส่งออกเป็นหลัก อีกทั้งประเทศไทยยังจะต้องเผชิญกับปัจจัยท้าทายอื่นๆ ในอนาคต ทั้งจากปัจจัยภายนอก เช่น ภาวะชะลอตัวของเศรษฐกิจโลกและการลดลงของมูลค่าการค้าโลกนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 และปัจจัยภายในประเทศ ทั้งจากแนวโน้มสังคมผู้สูงอายุซึ่งจะส่งผลทำให้ประชากรในวัยทำงาน (อายุ 20 ปี – 60ปี) ของไทยลดลงถึง 1.8 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2569 เมื่อเทียบกับจำนวนในปัจจุบัน รวมถึงปัญหาคุณภาพของแรงงาน และปัญหาโครงสร้างของการผลิตผู้จบการศึกษาที่ไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน